

DII-M20143

Seat No. _____

M. A. (Sem. IV) (CBCS) Examination

May / June - 2015

**Indian Culture : Paper - XVIII
(Study of Indian Iconography)**

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- 1 નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પર વિગતે લખો. 14
- (1) નવગ્રહોનું વિસ્તૃત મૂર્તિવિધાન
(2) જૈન પ્રતિમાઓનાં લક્ષણો
(3) વિષ્ણુનાં દશાવતારનું મૂર્તિવિધાન
- 2 (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક વિશે લખો. 10
- (1) અગ્નિ, ઈન્દ્ર, કુબેર અને વાયુનું મૂર્તિવિધાન
(2) બુદ્ધની પ્રતિમાની પ્રાચીનતા
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પર લખો. 10
- (1) પાંચ ધ્યાની બુદ્ધની વિભાવના અને મૂર્તિવિધાન
(2) હરિહર અને અર્ધનારેશ્વરનાં મૂર્તિવિધાન
- 3 (અ) ટૂંકા ઉત્તર લખો (કોઈપણ બે) 10
- (1) બૌદ્ધિસત્વ અવલોકિતેશ્વર
(2) સરસ્વતીનું મૂર્તિવિધાન
(3) નેમિનાથનું મૂર્તિવિધાન
(4) વિષ્ણુની પ્રતિમાનાં લક્ષણો

- (બ) ટૂંકા ઉત્તર લખો (કોઈપણ બે) 10
- (1) બૌદ્ધિસત્વ મૈત્રેય
  - (2) ત્રિમૂર્તિનું મૂર્તિવિધાન
  - (3) ગણપતિનું મૂર્તિવિધાન
  - (4) આદિનાથનું મૂર્તિવિધાન
- 4 નીચેનાં તમામ પ્રશ્નોનાં ઉત્તર એક-બે વાક્યમાં લખો. 6
- (1) શિવ અને વિષ્ણુનું સંયુક્ત સ્વરૂપ કયા નામે ઓળખાય છે ?
  - (2) ગણપતિ બીજા કયા કયા નામે ઓળખાય છે ?
  - (3) નવ ગ્રહોના નામ આપો.
  - (4) વામન અવતાર શેના માટે થયેલો?
  - (5) બૌદ્ધિસત્વ અવલોકિતેશ્વર બૌદ્ધ ધર્મના કયા સંપ્રદાયમાં મહત્ત્વનું સ્થાન ધરાવે છે?
  - (6) ભારતમાં બુદ્ધની પ્રતિમાઓ કઈ બે શૈલીમાં મળે છે ?
- 5 નીચેનામાંથી કોઈપણ દસ પ્રશ્નોનાં વિકલ્પો આપો.(MCQ) 10
- (1) વિષ્ણુનો મત્સ્યાવતાર શાના માટે થયેલો ?

(A) સમૃદ્ધિ	(B) વેદોની રક્ષા માટે
(C) ધર્મ માટે	(D) એકપણ નહીં
  - (2) યમ કઈ દિશાનો દિક્પાલ છે ?

(A) પૂર્વ	(B) દક્ષિણ
(C) પશ્ચિમ	(D) ઉત્તર
  - (3) નવગ્રહોમાં કયો ગ્રહ મુખ્ય છે ?

(A) કુબેર	(B) રાહુ
(C) કેતુ	(D) સૂર્ય

- (4) પાર્શ્વનાથના ચક્ષિણીનું નામ શું છે ?
 (A) ચામુંડા (B) પદ્માવતી
 (C) પ્રેમવતી (D) અંબિકા
- (5) ગુજરાતમાંથી સરસ્વતીની પ્રાચીન પ્રતિમા ક્યાંથી મળે છે ?
 (A) ભરૂચ (B) અકોટા
 (C) સુરત (D) બરસાના
- (6) વિષ્ણુના હજાર સ્વરૂપમાંથી કેટલા સ્વરૂપ પ્રચલિત છે ?
 (A) 24 (B) 30
 (C) 22 (D) 20
- (7) ઉમા મહેશ્વરનું સંયુક્ત મૂર્તિ સ્વરૂપ કયા નામે ઓળખાય છે ?
 (A) શિવ-પાર્વતી (B) અર્ધનારેશ્વર
 (C) હરપ્રિયા (D) એકપણ નહીં
- (8) વિષ્ણુનાં મત્સ્યાવતારની કથા મહાભારતનાં કયા પર્વમાં આપેલી છે?
 (A) વન પર્વ (B) સભા પર્વ
 (C) વિરાટ પર્વ (D) શલ્ય પર્વ
- (9) ચાર કરતા વધારે હાથવાળા વિષ્ણુનું સ્વરૂપ કેવી રીતે ઓળખાય છે ?
 (A) વિરાટ (B) વિશ્વરૂપ
 (C) રામ (D) શ્રીકૃષ્ણ
- (10) ઈન્દ્ર કઈ દિશાનો દિક્પાલ છે ?
 (A) અગ્નિ (B) ઈશાન
 (C) ઉત્તર (D) પૂર્વ

(11) સમુદ્રમંથન વખતે વિષ્ણુએ કયો અવતાર લીધો હતો ?

- (A) શ્રીકૃષ્ણ (B) વામન
(C) કુર્માવતાર (D) રામાવતાર

(12) અવલોકિતેશ્વરનાં કેટલાં સ્વરૂપો છે ?

- (A) 15 (B) 10
(C) 12 (D) 22

ENGLISH VERSION

- 1 Write in detail on any One. 14
- (1) Detailed Iconography of "Nava Gruh"
(2) Characteristics of Jain Idols
(3) Iconography of Ten incarnation of Vishnu.
- 2 (A) Attempt any One of the following. 10
- (1) Iconography of Agnee, Indra, Kuber & Vaayu.
(2) Antiquity of Icons of Buddha.
- (B) Attempt any One of the following. 10
- (1) Concept & Iconography of "Five Dhyani Buddha"
(2) Iconography of Harihar & Ardha Nareshwar.
- 3 (A) Write short answer of any two. 10
- (1) Boudhisatwa Awaloukiteshwara.
(2) Iconography of Sarashwati.
(3) Iconography of Neminath.
(4) Characteristic of idol of Vishnu.

- (B) Write short answer of any two 10
- (1) Boudhisatwa Maitrey
  - (2) Iconography of Trimurti.
  - (3) Iconography of Ganapati.
  - (4) Iconography of Adinath.
- 4 Attempt all following questions and reply in brief 6
(1-2 Sentences)
- (1) How the combined form of shiv and Vishnu is known?
  - (2) What are the other names of Ganapati?
  - (3) Name the Nine Grahas.
  - (4) For what purpose Vaman Avater took place.
  - (5) In which branch of Buddhism Bauddhi Satva Awaloukiteshwara is prominent ?
  - (6) In India which two styled Buddha Idols are found?
- 5 Attempt any TEN questions from the following. (MCQ) 10
- (1) What was the reason for Matsyawater of Vishnu ?
(A) Wealth   (B) To protect Veda
(C) For religion   (D) None of this
  - (2) Yama is guardian deity for which direction ?
(A) East   (B) South
(C) West   (D) North
  - (3) Which is the lead planet if Nine planets?
(A) Kuber   (B) Rahu
(C) Ketu   (D) Surya

- (4) What is the name of female guardian deity of Parswanath ?
- (A) Chamunda   (B) Padmawati
(C) Premvati   (D) Ambika
- (5) Where from Gujarat did the ancient icon of Saraswati is sourced?
- (A) Bharuch   (B) Akota
(C) Surat   (D) Barsana
- (6) Out of Thousand forms of Vishnu, how many are prominent?
- (A) 24   (B) 30
(C) 22   (D) 20
- (7) The combined Iconic form of Uma Maheshwar is known by which name ?
- (A) Shiva Parwati   (B) Ardhanareshvar
(C) Har Priya   (D) None of this
- (8) The story of the Matsyaawatar of Vishnu is narrated in which part of Mahabharat.
- (A) Vana Parwa   (B) Sabha Parwa
(C) Virat Parwa   (D) Shalya Parwa
- (9) The form of Vishnu with more than four hands is known by which name?
- (A) Virat   (B) Vishwa Swaroop
(C) Ram   (D) Shree Krishan

(10) Indra is guardian deity for which direction ?

- (A) South East   (B) North East
(C) North   (D) East

(11) In Samudra Manthan Vishnu took which incarnation ?

- (A) Shree Krishna   (B) Vaaman
(C) Kurmaavater   (D) Ramaavataar

(12) Awaloukiteshwara has how many forms?

- (A) 15   (B) 10
(C) 12   (D) 22
